

Port de l'Havana a mitjan segle XIX. MMB.

Barcelona i Amèrica, un viatge d'anada i tornada

Les Índies va ser un nom assignat a Amèrica durant la conquesta per referir-se a un territori on abundava la riquesa. Aquesta imatge va transcendir als segles XVIII i XIX a través de la figura de l'indià. Les colònies americanes simbolitzaven la possibilitat d'assolir el benestar econòmic i fins i tot l'opulència. Emigrar a les possessions d'ultramar amb el desig d'enriquir-se i tornar a la península després d'haver amassat una enorme fortuna va ser el viatge d'anada i tornada que va caracteritzar els anomenats *indians*.

Tanmateix, per què, sense oblidar l'enyorança de la terra que van deixar quan eren molts joves, es van veure motivats a tornar? Les successives guerres d'independència de les colònies de l'Imperi espanyol, la pèrdua dels privilegis que tenien els indians per portar a terme els seus negocis i la possibilitat de multiplicar el capital acumulat si s'establien a Barcelona van ser alguns dels estímuls per emprendre el retorn. Amb l'arribada dels indians, la capital catalana es va transformar en la capital del retorn d'Amèrica, la qual cosa va reforçar el seu potencial econòmic i mercantil, així com el seu desenvolupament urbà.

Ingenio Purísima Concepción (A) Echeverría. Justo G. Cantero, 1857. Archivo de la Oficina del Historiador de La Habana.

El passat colonial i el patrimoni urbà

En la relació de Barcelona amb els viatges d'ultramar hi ha dues dates decisives, el 1765 i el 1778, quan el rei Carles III va promulgar els decrets de lliure comerç. La fi del monopoli que ostentava Cadis, que fins aleshores era la primera porta de sortida cap a Amèrica, va permetre la relació directa amb Amèrica d'altres ports peninsulars, sense intermediació, destacant el de la capital catalana. A partir d'aquell moment, el port barceloní es va consolidar i va convertir la ciutat en una peça primordial dins del comerç transatlàntic i en la base per al desenvolupament de sectors econòmics com ara la banca, la indústria i els negocis immobiliaris, entre d'altres.

Sense les colònies americanes i la travessia de les mercaderies cap a una banda i l'altra de l'Atlàntic, la història del creixement de Barcelona seria molt diferent de la que coneixem avui. En altres paraules, gràcies a la liberalització de l'intercanvi comercial amb ultramar es van generar quantioses activitats econòmiques que van fer prosperar la metròpoli catalana en diversos àmbits. «Fer les Amèriques» és una expressió que comprèn diverses narracions i relats de domini colonial; dins d'aquest sistema econòmic i social, els homes que van emigrar a les possessions americanes i van tornar enriquits van transferir part del seu capital a nuclis urbans com el de Barcelona i van incidir en la seva transformació econòmica i social.

El llegat patrimonial pel qual transitem en aquesta guia reflecteix els nexes de la capital catalana amb el passat colonial i mostra la importància que van tenir els indians en la configuració de la ciutat durant el segle XIX. Quina és la rellevància d'aquest itinerari? Mostrar les diverses capes de la història urbana vinculada als homes que van amassar fortuna a Amèrica i fer visible el patrimoni que encara es conserva, producte de les inversions de Josep Xifré, els germans Vidal Quadras, Antonio López, Josep Maria Serra, Joan Güell i de les donacions caritatives de Dorotea de Chopitea. Aquests van ser alguns dels indians que van fer de Barcelona el centre de la seva vida i de l'expansió dels seus negocis.

El trànsit per la vida i les estratègies d'inversió dels indians que es van establir a Barcelona pot abastar altres personatges i barris de la ciutat. L'itinerari que proposem aquí s'inscriu en una planimetria que va del port a l'Eixample i comprèn un marc temporal específic: del 1835, quan se subhasten els terrenys de davant de la Llotja, al 1888, quan es completen els treballs per a l'Exposició Universal.

Josep Xifré i Casas

Va néixer el 1777 a Arenys de Mar i amb 21 anys va emigrar a l'Havana. Després d'haver obtingut la concessió de les pells de vaca i ovella tant de la capital cubana com de Santiago de Cuba. A Santiago es va dedicar a l'exportació de cuirs, tot i que va diversificar les seves activitats amb la comercialització de productes (sucre, cafè, melassa...) i la inversió immobiliària, sector al qual es va dedicar també a Boston i Nova York, on es va endinsar en el negoci de la banca.

Abans d'instal·lar-se a Barcelona el 1840, va viure a Londres i París, experiència que li va servir per incorporar els estils arquitectònics del moment en els edificis que va construir i en els que va participar en la concepció del disseny. Va morir el 1856 a la seva casa de Sant Martí de Provençals.

Els germans Vidal Quadras

Manuel (1793) i Aleix (1797) van néixer a Sitges. Tenien 12 i 16 anys quan van viatjar a Amèrica. Van emigrar a dues colònies: primer a Maracaibo (Veneçuela) i després a Santiago de Cuba. A Santiago es van especialitzar en els girs i els préstecs monetaris, i també es van dedicar al comerç, l'adquisició de béns urbans i el cultiu de cafè i tabac.

El 1846 van tornar a Catalunya i es van instal·lar a Barcelona. Al cap d'un any van fundar la societat bancària Vidal Quadras Hermanos, una de les principals companyies financeres dedicades a les lletres de canvi, un mitjà fonamental per a la realització de pagaments a distància. La nova entitat va establir una xarxa de corresponsals en diferents ciutats europees i es va dedicar també a l'activitat naviliera i consignatària.

Els negocis a Cuba van quedar en mans de Manuel i Aleix Vidal Quadras Ramon, fills de Manuel Vidal Quadras. Entre el 1849 i el 1850, aquests joves van liquidar les empreses per traslladar-se a la capital catalana. Es van incorporar a la banca fundada pel pare i l'oncle, fins a convertir-se en els successors de l'empresa, absorbida el 1912 pel Banc de Barcelona.

Antonio López y López

Va néixer a Comillas (1817) i es va instal·lar a Santiago de Cuba vers el 1843. En aquesta ciutat va obrir una merceria, que aviat va deixar per dedicar-se a la intermediació en la compravenda d'esclaus dins del mercat cubà. Era el 1848. Al cap d'un parell d'anys, els guanyats de l'empresa anomenada Antonio López y Hermano li van permetre no tan sols obrir una línia de vapors per comerciar amb esclaus entre Guantánamo i Santiago de Cuba, sinó també aconseguir el capital necessari tant per adquirir enginyers sucres i cafetars com per a la fundació de la naviliera Antonio López y Compañía, després del retorn definitiu d'Antonio a la península entorn del 1855.

Establert a Barcelona, on va morir el 1883, va ampliar els seus negocis sempre de la mà dels seus socis cubans i en col·laboració amb l'administració colonial. A la capital catalana va fundar el Crèdit Mercantil, el Banc Hispano-Colonial i la Companyia General de Tabacs de Filipines. La seva defensa del colonialisme i la seva fidelitat monàrquica li van valer el títol de marquès de Comillas.

Josep Maria Serra i Muñoz

Va néixer el 1810 a Santiago de Xile, on s'havien enriquit els seus pares. Amb només vuit anys va emprendre el viatge de tornada als orígens catalans de la família. A Barcelona, quan va arribar a la joventut, es va fer càrrec dels negocis del seu pare, Marià Serra, i va multiplicar el capital familiar. Va arribar a ser el comerciant més important de la capital catalana entre el 1847 i el 1860. La seva empresa es trobava entre les tres principals companyies de comerç de la ciutat. A més a més, va ser un navilier de renom, atès que tenia una dotzena de vaixells per a la importació de guano, cotó en branca i farina, entre altres productes. Va ser president del Banc de Barcelona durant 37 anys.

Joan Güell i Ferrer

El 1818, després d'haver emigrat de Torredembarra a Santo Domingo amb només deu anys, i haver tornat a Catalunya per formar-se com a pilot mercant, va arribar a l'Havana. En poc temps va aconseguir el monopoli de bona part de les duanes del port de l'Havana. A aquest monopoli es va sumar la direcció de l'associació d'empreses comercials de la capital cubana. El 1835, quan ja havia amassat una enorme fortuna, va tornar a Catalunya.

Abans d'instal·lar-se a Barcelona va passar per Liverpool i Manchester per estudiar-ne l'activitat portuària i fabril. Va ser accionista de l'empresa metal·lúrgica La Barcelonesa i el 1846 va fundar la fàbrica tèxtil anomenada El Vapor Vell, dedicada a la producció de pana i teixits de cotó. Anti-abolicionista i defensor de la colònia, el 1871, un any abans de morir, va presidir el Cercle Hispà Ultramarí de Barcelona, un grup de pressió colonialista integrat per indians com ara Antonio López i Josep Maria Serra, entre d'altres.

Dorotea de Chopitea y de Villota

Va néixer a Santiago de Xile el 1816. La seva família, d'origen basc i establerta a la capital xilena des del 1790, va tornar a la península el 1819. Es va establir a Barcelona, i aquí Dorotea es va casar amb l'indià Josep Maria Serra. La seva tasca filantròpica es va concretar en la construcció d'escoles religioses, hospitals, esglésies i centres d'acollida per als més desfavorits. Malgrat que les donacions del matrimoni Serra-Chopitea van afavorir sobretot els salesians i les monges del Sagrat Cor en barris com ara Sarrià, també a molt pocs metres del seu palauet a la Gran Via se'n van beneficiar els jesuïtes.

La vida urbana vora el port, fora muralla, c. 1801-1803. Gravats de Jacques Moulinier, c. 1801-1803. AHCB.

bcn.cat/
 museuhistoria
 facebook.com/barcelonacultura
 twitter.com/bcnultura

Museu d'Història de Barcelona
 Plaça del Rei, s/n
 08002 Barcelona
 Informació i reserves:
 Tel. 93 256 21 22
 reservesmuhba@bcn.cat

GUIES D'HISTÒRIA URBANA DEL MUHBA

1. BARCINO/BCN	10. SEAT 1950-65/BCN
2. GAUDI/BCN	11. POBLENOU/BCN
3. DIAGONAL/BCN	12. TEATRES/BCN
4. PARCS/BCN	13. COOPERATIVES 1842-1939/BCN
5. GÒTIC/BCN	14. INDIANES 1736-1847/BCN
6. AIGUÀ/BCN	15. REREGUARDA/BCN
7. BARRAQUES/BCN	16. ROMÀNIC S. XI-XIII /BCN
8. DEFENSA 1936-39/BCN	17. CALL/BCN
9. ORIENT/BCN	18. BALCONADA/BCN

© de l'edició: MUHBA 1a edició: novembre 2016

AUTORIA Aymara Arreaza i Lorena Bou

REVISIÓ Martín Rodrigo y Alharilla

TRADUCCIÓ Joan Lluís Quilis Sarsanedas

FOTOGRAFIA Archivo de la Oficina del Historiador de la Habana, Arxiu Fotogràfic de Barcelona (AFB), Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona (AHCB), Arxiu Salesià de Barcelona, Fototeca.cat-Rambol, Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC), Museu Marítim de Barcelona (MMB)
 Imatge de coberta: Pla de Palau. AFB

COORDINACIÓ EDITORIAL Marta Iglesias i Ana Shelly

DISSENY I MAQUETACIÓ Carlos Ortega i Jaume Palau

L'EMPREMTA DELS INDIANS

La inversió immobiliària al pla de Palau

Els indians van ser una peça fonamental en la transformació urbanística de la Barcelona del segle XIX i principis del segle XX. Molts d'ells es van convertir en autèntics promotors immobiliaris, ja que van adquirir solars situats en zones estratègiques, a prop del port. Les edificacions que van construir van ser no tan sols una inversió per augmentar el capital amassat a Amèrica, sinó també una manera d'ostentar aquest poder econòmic.

A partir del 1835 van entrar al sector immobiliari agents privats enriquits a ultramar. Els indians Josep Xifré i els germans Vidal Quadras van comprar a través d'una subhasta els terrenys situats davant de la Llotja i hi van aixecar uns edificis imponents, pensats per ser habitatges de lloguer. D'aquesta manera, van demostrar la seva habilitat per emprendre nous negocis i innovar en el camp arquitectònic. Sobre l'immoble construït per Xifré, Carme Grandas afirma que «és l'obra paradigmàtica de l'arquitectura civil burgesa de la primera meitat del segle XIX».

Així mateix, cal destacar que part del capital amb el qual es va fundar el Banc Hispano-Colonial, que va participar en la construcció de la via Laietana, també era d'origen antillà.

1 Els porxos d'en Xifré, l'illa més cobejada

Els anomenats *porxos d'en Xifré* són el resultat de la compra dels solars més cotitzats subhastats el 1835 i ubicats al passeig d'Isabel II, a una banda del pla de Palau. Després d'haver-hos adquirit per mitjà d'un apoderat, Josep Xifré, que aleshores vivia a París, va viatjar unes quantes vegades a Barcelona per participar en el disseny i la construcció de l'edifici, al qual va incorporar elements arquitectònics innovadors per a l'època, com ara la planta baixa porticada,

els dipòsits d'aigua potable i la profusa decoració a les façanes.

La monumentalitat i la simetria de l'immoble conviuen amb una ornamentació que no tan sols recrea la vida de Xifré, sinó també els vincles amb la colònia a través d'uns medallons, obra de l'escultor Damià Campeny, que representen Colom, Pizarro, Cortés, Magalhães, Elcano i el poeta Ercilla. Entre els elements iconogràfics presents als arcs de la planta porticada destaquen la cornucòpia, símbol de l'abundància, i el caduceu, en al·lusió al comerç.

2 Els Vidal Quadras i el xamfrà de les lletres de canvi

El 1839 va tenir lloc la segona subhasta dels terrenys urbanitzables situats al passeig d'Isabel II. En aquesta ocasió van ser Manuel i Aleix Vidal Quadras els qui van viatjar des de Cuba per adquirir l'illa que

3 La rèplica del monument a Antonio López

Aprofitant la política d'embelliment públic prevista per a l'Exposició Universal del 1888, l'Ajuntament va donar suport a l'erecció d'un monument commemoratiu. Va ser inaugurat el 1884 enmig del passeig d'Isabel II, a prop del port, en al·lusió a les empreses navilières i comercials fundades per Antonio López. En la construcció del monument hi van participar destacats arquitectes de l'època, com ara Josep Oriol Mestre, i diversos escultors de renom, entre els quals destaquen Lluís Puiggener i Venanci Vallmitjana. L'estàtua es va fer amb bronze fos de les restes dels vaixells en desús de la Companyia Transatlàntica.

El monument havia generat des dels seus orígens una polèmica notable pels vincles esclavistes de López i, finalment, a principis de la guerra civil fou enderrocat i el seu metall reconverit en material de guerra, com a rebuig a una obra que commemorava un indià vinculat al tràfic d'esclaus. El 1944 el monument es va reconstruir i reubicar a pocs metres del seu emplaçament original, a la plaça on es troba avui dia. La rèplica de l'estàtua va ser treballada amb pedra de Montjuïc. En aquesta reconstrucció hi va participar Frederic Marès. El debat sobre la retirada o la nova significació del monument continua vigent.

Porxos de Vidal Quadras, 1848. Col·lecció particular. Tarragona.

limitava amb els porxos d'en Xifré, formada per dos solars que s'estenien des del carrer de Llauder fins al pas de Sota Muralla.

Els edificis construïts per l'arquitecte Antoni Rovira i Riera es caracteritzen per la sobrietat formal; a les baranes de ferro no es distingeix res més que alguns elements marítims. A partir del 1844 es van començar a llogar els habitatges, assequibles només per a l'elit econòmica. Antonio López va viure en aquest immoble entre el 1856 i el 1861. Així mateix, el gener del 1847, en un dels locals de la planxa baixa porticada, al xamfrà que donava a la muralla, s'hi va instal·lar la societat financera anomenada Vidal Quadras Hermanos.

Monument a Antonio López en la seva ubicació original, 1880-1889. Antoni Espigas. AFB.

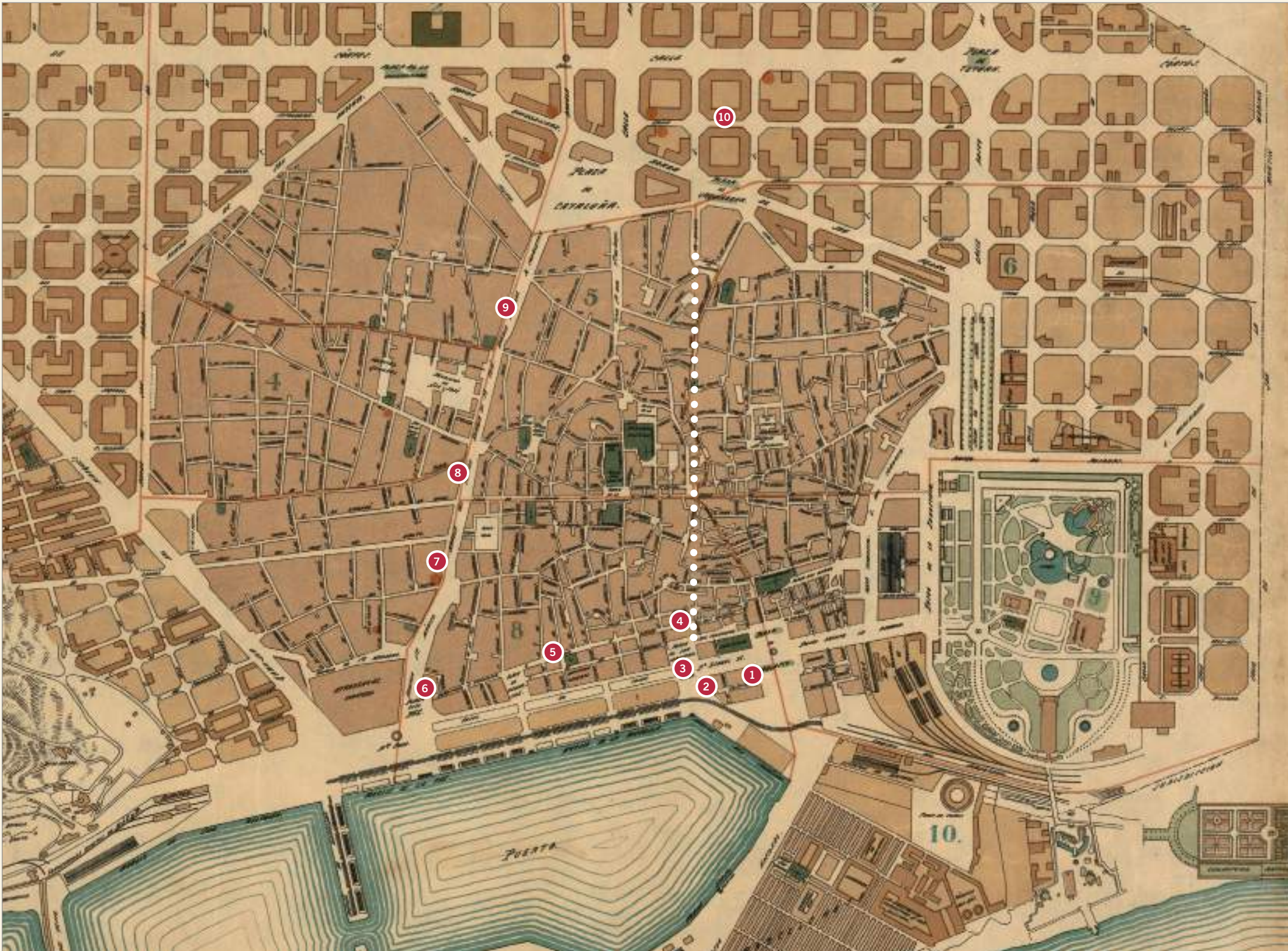
Carrer de la Riera de Sant Joan durant l'obertura de la via Laietana, 1908. Joan Vidal i Ventosa. AFB.

Edifici del Banc Hispano-Colonial. Aymara Arreaza, 2014.

Vista de la Rambla amb l'edifici del Banc de Barcelona en primer terme, c. 1890. Josep Espigas. AFB.

Planol de Barcelona abans de l'obertura de la via Laietana, 1891. Josep M. Serra. ICGC.

El capital d'ultramar i el sector financer. Una línia bancària entre la futura via Laietana, el carrer Ample i la Rambla

Entre el 1844 i el 1876, fer transaccions bancàries o pertànyer a l'àmbit financer que estava en plena efervescència representava formar part del nucli central del poder. El transvasament de capitals privats de les colònies americanes a Barcelona va establir alguns dels fonaments de la banca. El vocabulari per designar les

activitats del sector en expansió —girs o pagarés— revela la importància de la transferència de diners a diversos centres econòmics. La necessitat d'establir una xarxa per transvasar les fortunes d'ultramar a la metròpoli catalana i altres ciutats europees va ser un dels factors que van facilitar l'obertura d'entitats bancàries autòctones, que van donar assistència a l'administració colonial o a la burgesia indiana interessada en la nova indústria i el comerç marítim a Barcelona.

Part de la memòria urbana vinculada als homes que es van enriquir a Amèrica reflecteix l'auge de les institucions mercantils fundades durant el segle XIX. Si tracem una línia des de la plaça de Sant Sebastià (punt futur d'arribada al port de la via Laietana) fins a la part baixa de la Rambla, passant pel carrer Ample, el resultat és un eix en el qual estan presents tres edificis que van marcar

l'activitat financera forjada per empresaris i indians. La creació d'un sistema bancari modern no tan sols va servir per situar Barcelona a l'altura d'altres capitals d'Europa, sinó també per fer-ne una plataforma en la qual els indians van reinvertir les seves riqueses.

4 Banc Hispano-Colonial, fons per frenar una guerra

El Banc Hispano-Colonial (BHC) es va fundar per fer front a una necessitat urgent: finançar i frenar la guerra dels Deu Anys a Cuba. Per guanyar la guerra, el govern de Cánovas del Castillo va negociar un emprèstit amb el futur marquès de Comillàs, que va aconseguir recaptar els diners a través de diversos homes de negocis residents a Barcelona, Madrid i l'Havana, empresaris i comerciants (molts d'ells indians) que van veure que

invertir en la conservació de la colònia cubana era rendible. Per donar pas al préstec de 75 milions de pessetes, es va crear aleshores, el 30 d'octubre de 1876, l'entitat que es va anomenar Banc Hispano-Colonial i el domicili social de la qual es va establir a la capital catalana. El primer president va ser Antonio López, i el vicepresident, Manuel Girona. Un cop l'exèrcit independentista cubà va ser vençut i la inversió va ser recuperada amb els beneficis pactats, el BHC va seguir el seu curs com a principal prestamista de l'Estat i va obtenir uns guanys notables, generats en terres antillanes i asiàtiques. Posteriorment es va transformar en un banc de negocis, promotor financer de diferents empreses.

L'edifici a la via Laietana, l'obertura de la qual va costejar el mateix BHC, és obra de l'arquitecte Enric Sagnier (1913).

5 Crèdit Mercantil, especulació i expansió urbana

Societat creditícia fundada el 1863 per Antonio López i una trentena d'empresaris entre els quals hi havia indians com ara Joan Güell i els germans Vidal Quadras. En ple procés d'expansió de l'Eixample, així com del traçat de diferents línies ferroviàries, el Crèdit Mercantil va actuar com a principal prestamista i creditor en operacions immobiliàries especulatives i en la fusió de diverses companyies de ferrocarril.

Quan va morir Antonio López, l'any 1883, l'entitat va decidir canviar de seu. El pas de la plaça del Duc de Medinaceli al carrer Ample va tenir lloc el 1901, una vegada finalitzades les obres de l'arquitecte Joan Martorell. Es tracta d'un edifici semblant al de la Llotja, en el qual destaca el

caduceu, símbol del comerç. El 1920, el Crèdit Mercantil es va fusionar amb el Banc de Barcelona.

6 Banc de Barcelona, cotó i bitllets

Fundat el 1844 per l'empresari Manuel Girona i els indians Josep Maria Serra i Josep Rafael Plandolit, fou el primer banc de Catalunya que es va constituir com a societat anònima. Era una banca de descompte, préstecs, dipòsits, cobrances i comptes corrents, i fou la principal plataforma financera capaç de cobrir les necessitats de les noves indústries, com la tèxtil. Entre els seus més de 400 accionistes figuraven els indians Josep Xifré i Joan Güell. Des del principi, l'entitat es va dedicar a l'emissió de bitllets de la província de Barcelona, fins que el govern central va concedir el monopoli de l'emissió

monetària al Banc d'Espanya, el 1874.

L'edifici, seu de l'antiga foneria de canons, va ser comprat en una subhasta per Manuel Girona, que es va obstinar a adquirir l'immoble, propietat del Ministeri de Guerra, com una mostra eloqüent de poder per part del sector financer en un enclavament urbà fonamental per a l'època. La reforma per adaptar l'edificació a l'ús bancari la va fer l'arquitecte Josep Oriol Mestre entre el 1855 i el 1859. A la façana destaquen dues figures al·legòriques, obra dels germans Vallmitjana: a l'esquerra, la navegació,

7 La casa de Joan Güell, entre teatres

L'any 1847 es va inaugurar el Gran Teatre del Liceu. Joan Güell va adquirir dos immobles a la part baixa de la Rambla, a pocs metres del Teatre Principal, que va destinar a habitatges. El que es correspon a l'actual número 37, va ser reformat pel mestre d'obra Pere Casany. Allà va viure el propi Joan Güell i el 1884, temporalment, el seu fill Eusebi amb la seva dona, Isabel López Bru, filla d'Antonio López.

Gravat de la Rambla amb el pla de les Comèdies. Espanya. Obra Pintoresca, c. 1842. AHCB.

Detall de l'habitatge de Joan Güell a la Rambla, 2016. MUHBA.

i a la dreta, el comerç i la indústria.

El 1912, el Banc de Barcelona va absorbir la casa de banca Vidal Quadras Hermanos i el 1920, al cap de pocs mesos d'haver-se fusionat amb el Crèdit Mercantil, es va declarar en fallida. A l'escut de Barcelona situat sobre la porta principal es distingeix l'emblema de la IV Regió militar, atès que l'edifici va ser farmàcia militar durant la dictadura franquista.

La Rambla, cases i negocis d'indians

A partir del 1836, en desaparèixer la presència territorial dels convents amb els desamortitzacions, la burgesia va fer seva la Rambla i hi va proliferar nous locals de tota mena: teatres, cafès, hotels, cinemes... El tram que va des del pla de la Boqueria fins al pla de les Comèdies es va convertir aleshores en el rovell de l'ou, en l'epicentre de la vida cultural i d'oci de la Barcelona d'aquella època.

Alguns indians, a la recerca dels indrets més cotitzats i innovadors, es van anar traslladant a viure a la Rambla a mesura que es transformava en el passeig burgès per excel·lència. A la part baixa de la Rambla hi va viure Joan Güell. Així mateix, el 1871, després d'haver residit a l'edifici dels germans Vidal Quadras i en un palauet a la plaça del Duc de Medinaceli, Antonio López es va mudar al Palau Moja, on va acollir el poeta Jacint Verdaguer com a capellà de la família. Les seues socials de diverses empreses vinculades a aquests indians es van instal·lar també en aquesta zona.

8 La Barcelonesa i les indústries del ferro

L'Hotel Oriente es va inaugurar el 1842. Des del 1838 fins al 1841 va tenir la seu social en aquest mateix indret La Barcelonesa, una empresa metal·lúrgica dedicada al tractament del ferro tant per a la construcció com per a la fabricació de maquinària tèxtil. Entre els seus accionistes hi havia Joan Güell. Després de mudar-se al Raval, la companyia es va fusionar amb un altre taller metal·lúrgic i va donar origen a La Maquinista Terrestre i Marítima, ubicada a la Barceloneta.

9 La Companyia General de Tabacs de Filipines i el comerç amb Àsia

El novembre del 1881, cinc mesos després que el govern espanyol decretés la fi del monopoli estatal en l'exploació del tabac a Filipines, Antonio López va fundar la Companyia General de Tabacs de Filipines (CGTF). A partir del 1882, a la vall de Cagayán, l'empresa va arrendar tres factories utilitzades fins aleshores per l'Estat espanyol, va comprar més de 9.000 hectàrees per al conreu de tabac i va iniciar l'aixecament de la fàbrica de cigarres que es va anomenar La Flor de la Isabela. Fundada amb capitals vinculats a entitats bancàries espanyoles i franceses, la CGTF va consolidar el comerç amb el sud-est asiàtic durant més de 100 anys.

El palau de la Rambla, adquirit per Antonio López després de la mort del seu germà, Claudio López, va ser edificat l'any 1881 per l'arquitecte

Josep Oriol Mestre. La façana principal és de pedra de Montjuïc, mentre que a l'interior de l'edifici es va fer servir fusta de caoba originària de diferents colònies. El deli del comerç, Mercuri, i la deessa de la sort, Fortuna, obres de l'escultor Francesc Pagès i Serratosa, coronen la primera planta. Diversos cistells curulls de fruites al·ludeixen a l'abundància.

La façana lateral, realitzada pels arquitectes Josep Maria Sagnier i Josep Maria Rivas el 1929, inclou un frontó amb el nom de la CGTF, en ser l'edifici la seu de l'empresa, així com també ho era de la Companyia Transatlàntica, durant els seus primers anys.

Els indians i la urbanització de l'Eixample

El creixement de Barcelona després de l'enderroc de la muralla de terra a partir de 1854 i l'aprovació del pla Cerdà el 1860 van comportar no tan sols la participació d'alguns indians en el procés d'urbanització de l'Eixample a través de societats promotores privades, sinó també l'establiment de les seves residències en aquesta zona de la ciutat, en especial a l'àrea de la Gran Via, la rambla de Catalunya i, en conjunt, als terrenys més pròxims al passeig de Gràcia.

Durant els primers vint anys de construcció a la part central de l'Eixample es van edificar un gran nombre de cases unifamiliars: eren els palauets i les torres dels qui podien pagar el preu dels solars o dels luxosos habitatges comercialitzats o subhastats per agents privats. Entre els principals promotors que es van dedicar a l'especulació immobiliària hi havia el Crèdit Mercantil, creat, entre d'altres, per Antonio López. Entre els indians que van construir un immoble de nova planta a la Gran Via hi havia Josep Maria Serra i la seva esposa, Dorotea de Chopitea.

10 Església del Sagrat Cor, una inversió filantròpica

El 1879, quan els jesuïtes es disposaven a edificar una escola, una església i una residència entre els carrers de Pau Claris, Casp i Roger de Llúria, Dorotea de Chopitea, que ja vivia en un palauet a la Gran Via des del 1873, va decidir fer una donació a canvi que l'església fos d'ús públic. Afavorits també per un crèdit del Banc de Barcelona, els jesuïtes van inaugurar el temple el 1885. El temple va ser construït per l'arquitecte Joan Martorell, i al presbiteri destaquen els mosaics daurats i les cúpules.

Església del Sagrat Cor dels jesuïtes, al carrer Casp, c. 1905. AFB.